לח: שבועת הפקדון פרק חמישי שבועות

שבועת הדיינין. הא דלא נקט נוהגת באנשים ובנשים כדתנן לעיל (דף ט:) גבי פקדון משום דמילתא דפשיטא היא ולעיל לא תני אלא דלא נימא גילף שבועת הפקדון משבועת העדות: **לאתפושי חפצא** בידיה. תימה דבשבועת העדות וביטוי ופקדון כשהוא מושבע מפי אחרים דהוי דומיא דשבועת הדיינין ליבעי נהו אנקוטי חפצא[ב]:

האי דיינא דאשבע בתפלין בו'. ותע"ג שהשביע אברהם את אליעזר במילה הא אמרינן בפמוך דתלמיד חכם לכתחלה בתפלין אי נמי כיון דעדיין לא נגעוו יותר הוי כספר תורה לגנייהו:

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי' פ"ז מהל' שבועות הלכה יד:
א ג מיי' פ"ג מהל' טוען הלכה ח (והל' ב) סמג עשין נה טוש"ע מ"מ סי' פח סע"ב:
ב ד מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז:
ג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
ד ו מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף ח:
ה ז מיי' שם פ"ח הל' ג סמג שם טוש"ע שם סי' מו סעיף ח:
ו ח מיי' שם פ"ד הל"ה סמג שם טוש"ע שם סי' עה סעיף כח:
ז ט מיי' פ"ח מהלכות מלוה הל"ח ופ"ז מהל' טוען הלכה ח ופ"ו הל"ו סמג עשין שם טוש"ע מ"מ סי' עט סעיף י:
ח י מיי' פ"ו מהלכות מלוה הל"ח סמג שם טוש"ע מו"מ סי' ע ס"ג:
ט כ טוש"ע חו"מ סי' פח סעיף ט:
י ל מיי' פ"ג מהל' טוען הלכה ח ע"י מ"מ סמג עשין לה טוש"ע מו"מ סי' פח סעיף ט:
יא מ נ טוש"ע שם ס"ז:
יב ס מיי' שם הל"י טור ש"ע שם סעיף יב:
יג ע מיי' שם הלכה יג טור ש"ע שם ס"מ:
יד פ מיי' שם פ"ה הל"ג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' לה סעיף ה:
טו צ מיי' שם הל"י יב סמג שם טוש"ע מו"מ סי' לו סעיף ח:
טז ק מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף כ:
יז ר מיי' פ"ח מהלכות שבועות הל"ח סמג עשין קכג טוש"ע מו"מ סי' פז סעיף נז ח:
יח ש מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג ח:
יט ת מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף יג בהגה"ה:
כ א מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:
כא ב ג מיי' שם הלכה ח יא יב טוש"ע שם סעיף ח:
כב ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:
כג ו מיי' שם הלכה יד טו טוש"ע שם ס"כ:

מסורת הש"ס

א) כתובות מג. ב) כ"מ נה. קדושין יא: [כתובות נ:]. ג) [כ"מ ה.]. ד) ס"מ לו וכן הגיה הגרעק"ן. ה) [פירוש רש"י על המשנה א במגלה נקמן מב. ד"ה שכמתי מלפרש וכו']. ו) כ"ב ו. ז) [גירסת סדר המשנה וכמכ"ם לו בפני עדים הן]. ח) [עי' תוס' לקמן מא. ד"ה אין לן]. ט) [כלומר אי עריסת אי פוגיות אי פרוטה כך פירש"י רש דף מ.]. י) ס"ד ופונדיון וכן הגיה הגרעק"ן. כ) [כ"ק לה: לקמן מ. כ"מ ה. עי' תוס' שם ד"ה והוה]. ל) כתובות קח:. מ) כ"מ ד. נ) קדושין כו. [וש"נ]. ס) [ניטין נח.]. ע) [לעיל לה:]. פ) [תוספ' פרוטה פ"ז]. צ) [כ"ק קו:]. ק) [לעיל לו.]. ר) [דף לט.]. ש) [עי' בהרמ"ם פ"ם מ' מירין על זה].

תורה אור השלם

1. ואשביעך בְּיְיָ אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הַכְּנַעֲנִי אשר אָנֹכִי יושב בְּקִרְבּוֹ: בראשית כד ג

גליון הש"ס

גמ' אין לך בידי חייב. עי' ניטין דף יד ע"א תוס' ד"ה ולא:

מוסף רש"י

שבועת הדיינין. הכאה מחמת הודאת מקצת הטענה, הטענה שתי כסף. מיהו נשבע אלא אם כן טענו שתי כסף, ומתי כסף היינו שתי מעות שהן שלם דינר, דאי דינר, שני כסף מיבעי ליה למימרי (בכורות נ: ושפ"מ שם) שאין שבועת הדיינין על הטענה פחותה משתי מעות כסף שיטענו שזה שתי כסף יש לי בידך וזה יודה לו מהם שזה פרוטה ויכפור השאר, או יודה הכל ויכפור פרוטה (ב"מ נה.), מנה לי בידך אמר לו הן, ונפני עדים ואמר להם אתם עדי (לקמן מב. וב"ב ג.), נתתיו לך פטור. מגלגל ומשבועה דאוריתא (לקמן מב.), אין לך בידי. לא היו דברים מעולם, חייב. לשלם, ואינו נתמן בשבועה שהרי הוחזק בכפן (שם). אין לך בידי אלא ליטרא כסף פטור. שאין כאן הודאה ממין הטענה (שם). וטריסית. מעה קטנה, ופונדיון ופרוטה. אי לא קתני (לקמן מ.). אלא לתך. תלי כור (לקמן מב.). טענו חטין והודה לו בשעורין פטור. דלאו ממין הטענה הוא (שם) דנפיק הודאה ממין הטענה עצמה (ב"מ קו:) ופטור אף מדמי ליה שעורין דהא אמר ליה תוצא שעורין שעורין יהבי לך ואמרתי מחיל נמיה (ב"ק לה:). ורבן גמליאל מחייב. דלא כעי הודאה ממין הטענה (לקמן מ. מב.). בכדי שמן. כדים מלאים שמן, והודה לו בקנקנים. הכדים יש לך בידי כלום שמן (לקמן מב.). ריקים כלום שמן (כתובות קח.). הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה. והוה ליה טענו חטין ושעורין והודה לו כאחד מהן (לקמן מב.). טענו כלים וקרקעות כו' פטור. משבועה דאוריתא דלא מיחייבא לא על הכלים, שאין הודאת קרקעות מגיאה לידי שבועה, שאין דין שבועה בקרקעות (שם) דלא כפירתו דלא הודאתו מגיאתו לידי שבועה (ב"מ ד.). במקצת הכלים. הודה במקצת כלים, דאיכא הודאה וכפירה בכלה קרקעות, חייב. ליבעי אף על הקרקעות על ידי נגלו שבועה, דילפינן לה בס"ק דקדושין (מ:) מקולא (לקמן מב.). זוקקין. נוכרין (שם) המטלטלין זוקקין הקרקעות ליבעי על ידי נגלו (ב"מ ד: ק וכע"ז לקמן מ.) הלא זוקקין אנכסים קלי שאין להם אחריות ולאו אמרת דין (קדושין כו.). אין נשבעין על טענת חרש. כגון שטענו כרחמיה, דחרש שבנכרי מכמים בכל מקום לא מדבר ולא שומע (לקמן מב.). אבל נשבעין לקטן ולהקדש. מפרש בגמרא (שם).

עין משפט

שבועת הדיינין. הא דלא נקט נוהגת באנשים ובנשים כדתנן לעיל (דף ט:) גבי פקדון משום דמילתא דפשיטא היא ולעיל לא תני אלא דלא נימא גילף שבועת הפקדון משבועת העדות: **לאתפושי חפצא** בידיה. תימה דבשבועת העדות וביטוי ופקדון כשהוא מושבע מפי אחרים דהוי דומיא דשבועת הדיינין ליבעי נהו אנקוטי חפצא[ב]:

האי דיינא דאשבע בתפלין בו'. ותע"ג שהשביע אברהם את אליעזר במילה הא אמרינן בפמוך דתלמיד חכם לכתחלה בתפלין אי נמי כיון דעדיין לא נגעוו יותר הוי כספר תורה לגנייהו:

הדרן עלך שבועת הפקדון

שבועת הדיינין. שהדיינים משביעין ע"י הודאת מקצת הטענה שלימדוה[ג] מאשר יאמר כי הוא זה (שמות כב) וכתב עליה ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו הדיינו שבועה: **הטענה.** שהשבועה באה על ידה לא תהא פחות משתי כסף: **והסודאה.** שמתיינתו ליטבע לא תהא פחות מפרוטה. וגמ' (לט:) פליגי רב ושמואל בפרוטה זו אם ממון שתי כסף של טענה היא או צריך שתהא טענת הכפירה של כסף שתי מעות כסף לבד פרוטה של הודאה: **שתי כסף.** שתי מעות כסף דהא שתי לשון נקבה היא והן שלש הדינר: **אין לך בידי אלא פרוטה פטור.** שאין ההודאה ממין הטענה שזה טענו כסף וזה הודה לו נחשת וכגון שלא טענו לו שתי מעות של מטבע אלא משקלו אם טענו מטבע הרי הודה לו במטבע כדלקמן: **שתי כסף ופרוטה כו'.** קסבר טענו מטין ושעורין והודה לו בנאחד מהן מייב: **אין לך בידי פטור.** שאין כאן הודאה: **שהוא כמשיב אבידה.** שהיה יכול להעיז פניו ולכפור ומדלא העיז הרי הוא כמשיב אבידה שאינו חייב שנועה כדאמרינן במסכת גיטין (דף מח:) המוצא מציאה לא ישבע מפני תקון העולם: **גמ' כל' תינא בר אידי.** כשלהי שבועת העדות (לעיל ד' לה:) השבע ולא משבע כו': **אפי' פימא בציעו.** והא דאמר רב בשבועה המאורה בתורה: **לאתפוסי חפצא.** קאמר אם ספר או תפילין כאברהם לאתפסיה לאליעזר בריש מילה: **דאשבע בה' אלהי השמים.** ולא התפיסו תפן נעשה כשבועה בדבר משנה. ותע"ג דלא תנן לה במשנה שמעתא דרב היא והרי היא כדבר משנה כדאמרי' בסנהדרין (דף לג.) דשבועה בדבר המאורה אם נעשה עשוי ושלם מביתו: **תלמיד חכם.** נשבע מיושב: **בספר תורה.** ותע"ג לאוקימנא דלא כרב פפא לכתחלה מיהא ספר תורה בעינן. וכדוקמינו בעלו הראשונים שבועה לאוריתא לפי שנעשה גדול ומקנו לגזור עליו אחרי נעשה והא אמרן אחרי בו שבועה: **ס"ת.** די לו לכתחלה בתפלין מפני כבודו: **אף היא.** (לקמן) מפרש מאי אף: **בלשונה.** בכל לשון שהוא מכין בו: שכל

מסורת הש"ס

א) כתובות מג. ב) כ"מ נה. קדושין יא: [כתובות נ:]. ג) [כ"מ ה.]. ד) ס"מ לו וכן הגיה הגרעק"ן. ה) [פירוש רש"י על המשנה א במגלה נקמן מב. ד"ה שכמתי מלפרש וכו']. ו) כ"ב ו. ז) [גירסת סדר המשנה וכמכ"ם לו בפני עדים הן]. ח) [עי' תוס' לקמן מא. ד"ה אין לן]. ט) [כלומר אי עריסת אי פוגיות אי פרוטה כך פירש"י רש דף מ.]. י) ס"ד ופונדיון וכן הגיה הגרעק"ן. כ) [כ"ק לה: לקמן מ. כ"מ ה. עי' תוס' שם ד"ה והוה]. ל) כתובות קח:. מ) כ"מ ד. נ) קדושין כו. [וש"נ]. ס) [ניטין נח.]. ע) [לעיל לה:]. פ) [תוספ' פרוטה פ"ז]. צ) [כ"ק קו:]. ק) [לעיל לו.]. ר) [דף לט.]. ש) [עי' בהרמ"ם פ"ם מ' מירין על זה].

רבינו חננאל

א"ל שבועה שאין לך בידי אלו כולם שאתה טוען עלי הרי נתחייב אחת. ופרט עוד שלש שלש. הנה ד' חטאות נתחייב בכפירתו לכאו"א. ואקשינן על מאן דאמר אכללי נמי מיחייב. והתני ר' חייא הרי כאן ט"ו חטאות. פירוש הנה חמשה תובעין אותו וכפר להן ונתחייב ט"ו חטאות ג' לכאו"א ש"מ אפרטי מיחייב. דאי הוה מיחייב אכללי נמי עשרים חטאות הוה ליה למימר שפרשיהן ט"ו וכלל לכאו"א מהן ה' הרי עשרים. אין הכי נמי דהתני ר' חייא לקמן הרי כאן כ' חטאות. ודחינן הא דתני ר' חייא כ' חטאות בהקדון בחשומת יד וכגול ואבידה שהן ארבעה פרטי לחמשה תובעין נמצאו כ' פרטי. ואהאי תני ר' חייא כ' ונתברר דאפרטי מיחייב והאי דאמר אכללי נמי מיחייב לא מצא סיוע לדבריו. והלכתא כמאן דאמר אפרטי מיחייב דקיימא לן (פסחים עד: חולין צג:) כל היכא דפליגי הלכתא כמאן דמיקל. והוא רבינא דלא מחמר רבינא אלא באומצא ביעי ומזרקא כלבר. ואסיקנא דלא מבציא כדפריש שבועה לכאו"א דוראי חייב אלא אפילו היו ה' תובעין אותו בפקדון ותשומת יד וגזל ואבידה (ואמר לאחד מהם שבועה שאין לך בידי פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה) ולא לך ולא לך ולא לך שחייב כ' חטאות. והא אתא ר' חייא לאשמועינן דאע"ג דלא פריש שבועה לכל אחד ולא לך ולא לך פרטא הוי וקאי כר' יוחנן דדברי הכל: **מתני'** אנשת ופתית בתי כר. א"ר יוחנן לדברי ר' שמעון דפוטר קנס הוא תובע וכיון דאילו הוה מודה פטור הוא. השתא לאו ממונא קא כפר ליה הלכך פטור הוא מקרבן שבועה. לדברי חכמים בושת ופגם תובע:

הדרן עלך שבועת הפקדון

ס"ו שבועת הדיינין הטענה שתי כסף. וההודאה שזה פרוטה פירוש שתי כסף שני מעין. (פרוטה חצי חבה). היכי משביעין ליה א"ר יהודה משביעין אותו בשבועה האמורה בתורה שנאמר ואשביעך בה' אלהי השמים. ואקשינן כמאן כו' חגינא בר אידי דאמר בשם המיוחד. ואמר רב אשי אפילו תימא רבנן דאמרי אפילו בבני חייב. ומאי בשבועה האמורה בתורה דצריך לאתפושיה לנשבע חפצא בידיה כאליעזר עבד אברהם שנאמר וישם העבד את ידו וגו' וכדכתיב (בראשית מז) ויאמר השבע לי וישבע לו ואמר מקודם לכן אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך וגו'. וכן אמר רבא האי דיינא דאשבע בה' אלהי ישראל. פירוש ולא אתפשיה חפצא בידיה נעשה כמי שטעה בדבר משנה וחוזר ומשביעו בתפישת חפצא בידיה וכן הלכתא. והא דאמר רב פפא דדיינא דאתפיס תפלין לנשבע ואשבעיה הכי טעה לית הלכתא כותיה. אלא כי הא שבועה בתפיסת ס"ת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com